

JAARVERSLAG 2013

MOLEN FORTUNA NOORDHORN

JAARVERSLAG 2013 KOREN- EN PELMOLEN “FORTUNA” TE NOORDHORN

Auteurs : Drewe Schouten en Gerda Jaarsma

Algemeen

- In de loop van dit jaar is het molenteam versterkt met 2 molenaars in opleiding: Eric Leegte en Andre Bood. Hiermee hopen we de continuïteit van de molen te kunnen garanderen.
- Diverse plannen omtrent de viering van het 125-jarig jubileum krijgen vorm in samenwerking met Dorpsbelangen Noordhorn. Amateur-archeologen, detector-amateurs en naspelers van historische gebeurtenissen (re-enactors) meldden zich om hieraan mee te werken. Ter oriëntatie wordt het naspelen van de “Slag om Bourtange” bezocht. Als eerste activiteit is een vondsten-determinatiedag georganiseerd.
- De verkoop van de ‘eigen’ producten loopt goed. Ook de nieuwe Ansichtkaarten worden geregeld als herinnering en ‘donatie’ gekocht.

Slag om Bourtange

Kampement

Opleiding aspirant molenaars

Sinds juni 2013 nemen de molenaars in opleiding wekelijks een stuk theorie uit de Basis cursus Vrijwillig molenaar van het Gilde door en bespreken dat 's zaterdags met de gediplomeerde molenaar. Ook doen ze dan praktijkervaring op door te oefenen in alle reguliere werkzaamheden. In de loop van 2014 zullen de beide aspirant-molenaars naar verwachting in de leer gaan bij een instructeur-molenaar elders in de provincie Groningen.

Groot en klein onderhoud Fortuna

De gemeente Zuidhorn is in het bezit van 4 molens. Eén in Grijpskerk (De Kieviet) en twee in Oldenhove (Aeolus en de Leeuw) en één in Noordhorn (Fortuna). Elk jaar komt telkens één van deze molens voor groot onderhoud in aanmerking. Dit jaar was de Fortuna aan de beurt. Afgesproken werd om de buitenkant te schilderen, zowel de molenromp (het achtkant) als de kap weer zwart met witte plaatjes zowel als een aantal andere onderdelen. De schoren en de staartbalk moesten ook weer wit geschilderd worden. Om goed bij de kap te kunnen werken werd een hele grote hoogwerker (40 meter) gebruikt.

In de 4 jaar gaan er ook dingen stuk en of slijten. Zo moest het nieuwe maalkoppel weer opnieuw afgesteld worden, een zéér nauwkeurige klus, ook voor ervaren molenmakers. De slee van de zwichstang, de lui-as, een aantal kammen in het bovenwiel zaten los, een ijzeren ring om de ligger van de molensteen moest gelast. Wij, molenaars zijn zeer tevreden dat de gemeente zoveel geld, tijd en aandacht aan haar molens besteedt. Hulde! Hierdoor blijft ook de Fortuna een pronkend juweel in ons dorp.

In de loop van de zomer wordt het kantoortje geschilderd en komen er 2 elektrische kachels, zodat het tot lang in de winter behaaglijk is om te verblijven. Ook wordt verder opgeruimd en is de WC van en nette vloerbedekking voorzien.

Groot onderhoud met hoogwerker

Boenen van de fokwieken op NL Doet-dag

Draai-dagen en omwentelingen

Van begin maart tot en met eind november was de Fortuna elke zaterdag open voor publiek. Ook door de weeks is geregeld één van de molenaars er aan het werk geweest en heeft als de wind het toeliet met de molen gedraaid en gemalen. In totaal hebben de molenwieken dit jaar 92589 omwentelingen gemaakt, iets meer dan in 2012.

Activiteiten in en om de molen

2013 was een jaar vol activiteiten:

- **5 januari:** lichtjes uit de wieken gehaald- met 2 man een halve dag werk.
- **16 maart:** op NL_Doet Vrijwilligersdag zijn diverse klussen uitgevoerd:
  - de kammen in de bijenwas zetten door moeder en dochter De Vries uit Noordhorn;
  - schuren van de wand van het kantoortje, door Chiel de Haas uit Zuidhorn;
  - boenen van de fokwieken, door molengids Gerda Jaarsma uit Zuidhorn
 Eerder deze maand hadden de molenaars de kruineuten van de kap al een 'smeerbeurt' gegeven en is de molen flink opgeruimd en daarmee weer klaar voor draaien en bezoek.
- **19 april:** molenaar Klaas Hekker en 'molenknecht' Gerda Jaarsma verzorgden met behulp van 'de leskist' een gastles voor de groepen 7 en 8 in OBS De Molshoop. De week daarop bezochten de leerlingen de Fortuna voor een demonstratie van het molenwerk door de beide molenaars.
- **23 april:** Er was ruime belangstelling voor de Culturele Avond*) in de Dörpsstee met als onderwerp "Dood en Begraven in Groningerland" door Reint Wobbles, oud-secretaris van Stichting oude Groninger Kerken. *) verzorgd door Molen Fortuna.
- **8 mei:** Klas 2D van het Lauwerscollege uit Grijpskerk krijgt demonstratie met uitleg van de molenaars. De begeleidende leerkracht is ook molenaar, nl. Rolf Wassens van molen Joeswert in Feerwerd, waarvan De Fortuna ook het meel voor de verkoop betreft.
- **11 mei:** Nationale Molendag en Jaarmarkt Noordhorn trok ca. 40 bezoekers. Hoewel de wind wat te wensen overliet en er af en toe een buitje viel waren er doorlopend groepjes belangstellenden in de molen. Bij de jeugd was ook het maken van een 'bijenhotel' - met boormachines gaten maken in een dikke plak boomstam - erg in trek.

Bijenhotel maken

Uitleg over het pellen van gerst of rijst

- **8 juni:** Groninger Molenweekend trok in elk geval 2 bezoekers, die speciaal daarvoor naar de Fortuna en andere molens in de omgeving kwamen: een vrijwillig molenaar uit Oosterend-Friesland en een molenfanaat uit Amsterdam, zoals hij zichzelf in het gastenboek omschreef! Verder is het mooie weer door het molenteam gebruikt om nog een aantal onderhoudswerkzaamheden te verrichten.
- **20 juli** was De Fortuna weer inschrijfplaats voor de Wielerronde van Noordhorn.
- **7 augustus:** de finaledag van RTV-Noord competitie “Het leukste dorp van Groningen” in Noordhorn met als thema ‘Egypte’ begon met life-muziek vanaf de stelling van de koren- en pelmolen Fortuna. Daarna werd aan de voet van de molen en deels op de stelling staande eerst het Noordhorner-lied gezongen en daarna de ballade ‘Daar bij die molen’. Mulder Klaas kwam ook nog voor de microfoon en legde uit dat het gebruik van molens geen Hollandse uitvinding was, maar vanuit het Midden –Oosten – lees Egypte – naar West-Europa is gekomen. Hier werd die uitvinding echter verder ontwikkeld en niet alleen voor het malen van koren, maar vele andere taken gebruikt die veel kracht kosten, zoals houtzagen, water oppompen en olie-slaan.
- **30 augustus:** opvoering van de “Klucht van de Molenaar” van Bredero door stichting Metafora uit Groningen. Publiciteit hiervoor is ondersteund door het molenteam door het verspreiden van posters en het persbericht. Door ons zijn o.a. ook de historische Kring Zuidhorn en de Rederijkerskamer De Eendracht geïnformeerd. De zaal was uitverkocht en het publiek heeft zich kostelijk geamuseerd.
- **14 september:** Open Monumentendag trok vooral ouders met oudere of soms heel jonge kinderen uit de directe omgeving, die toch nog nooit in een molen waren geweest. Ondanks het matige weer kwamen er ruim 40 bezoekers; dus veel meer dan op een andere zaterdag. De algemene publiciteit van de gemeente Zuidhorn zal hier zeker toe hebben bijgedragen.
- **20 september** bezochten groepen 7 en 8 van CBS Adewerth uit Aduard de Fortuna als alternatief voor het bezoek aan Kloostermuseum Bernardushof, waar de andere scholen in gemeente Zuidhorn een bezoek konden brengen.
- **26 oktober:** Rondleiding voor bascule. Eindelijk kon molengids Gerda haar belofte inlossen om Fanny Olthof rond te leiden op de molen als tegenprestatie voor de door haar geschonken bascule (oud weegapparaat).

Koor op de molen in Noordhorn: het leukste dorp van Groningen

Publiek op Open monumentendag

Aspirant-molenaars plegen onderhoud

Lauwerscollege-2D krijgt rondleiding

- **26 oktober:** Op de vondsten-determinatiemiddag konden vindsters van ‘bodemschatten’ uit de omgeving van Noordhorn deze in de molen laten beoordelen door een panel van deskundigen. Deze laatste activiteit krijgt hopelijk een vervolg in de vorm van een tentoonstelling van objecten bij het 125-jarig jubileum van de molen in 2015.

Bascule van de voormalige FG-suikerfabriek

Vondsten-determinatiemiddag goed bezocht

- 11 november: traditioneel hield Dorpsbelangen Noordhorn de lampionnenkeuring in de Fortuna.
- 7 december is de kerstverlichting in de wieken aangebracht door de (aspirant-)molenaars.
- 19 december: de molen diende als één van de locaties voor de kerstviering van basisschool Kompas uit Noordhorn.

Publiciteit

Inzending van persberichten in de huis-aan-huis-bladen van het Westerkwartier is vrijwel altijd succesvol. Dit jaar is vaker ook een bericht geplaatst op lokale en regionale websites, zoals "In het Westerkwartier" en "ZuidhornNu". Voor de Culturele Avond en de Vondsten-determinatie-dag zijn A4-posters ontworpen en op diverse locaties opgehangen en/of per mail verspreid.

Naar aanleiding van ons persbericht over de bascule kwam een stagiaire van het 'Dagblad' met fotograaf op 14 november speciaal naar de molen voor een reportage, hetgeen een uitgebreid artikel in deze krant opleverde.

Folder

Als proef is een folder met informatie over De Fortuna gemaakt; deze is op beperkte schaal ter beschikking gesteld aan contacten in de regio, met name de Piloersemaborg te Den Ham, Fietsmuseum Garage Birza in Zuidhorn, "hooihotel" Hayemaheerd te Oldehove en Hotel Aduard.

Website

Het aantal 'unieke bezoekers' aan de website flink gestegen en opzichte van 2011 en 2012: 800 in 2011, 1044 in 2012 en 1825 in 2013! Het aantal varieerde van 106 in februari tot 295 in de maand augustus. Dit laatste is mogelijk het gevolg van extra belangstelling via de RTV-Noord competitie "Het leukste dorp van Groningen", waarvoor ook via de website van Dorpsbelangen Noordhorn publiciteit is gemaakt voor de Fortuna.

Bezoekersaantallen

In het gastenboek en op het speciale registratie-formulier van de Open Monumentendag is te zien hoeveel bezoekers er in 2013 (minimaal) zijn geweest. In totaal hebben we 388 bezoekers geteld; waarvan 43 uit het buitenland. Dit laatste is relatief minder dan afgelopen jaren, het totaal aantal was echter flink hoger.

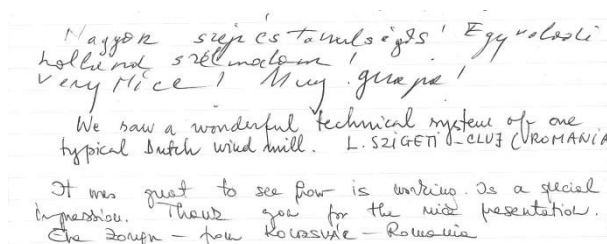
De verdeling van de bezoekers over een aantal landen en werelddelen.

Nederland	USA	Australie	Belgie	Duitsland	Engeland	Rusland	Overig	Roemenië	Totaal
345	1	1	4	3	3	1	5	25	388

Opvallend meer bezoekers kwamen dit jaar op afspraak; o.a. de groep Roemenen, of waren schoolklassen dan wel feestelijke bijeenkomsten. Ook de evenementen-dagen zoals, de Nationale Molendag en Open Monumentendag dragen percentueel sterk bij aan het totaal aantal bezoekers.

De verdeling van de bezoekers over het type bezoek en herkomst.

Woonplaats/Land	afspraak	evenement	overig	totaal
Westerkwartier		63	15	78
Nederland overig		45	85	130 (NL - 208)
Scholen	80			80
groepen/partijen	57			57
NL-totaal				345
Buitenland	25	1	17	43
totaal	162	109	117	251

[Uit het gastenboek](#)